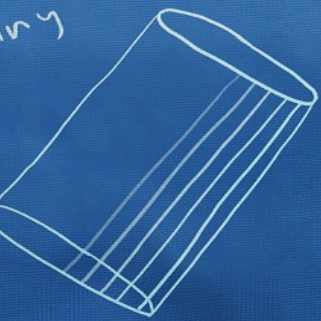

De CLB's in cijfers

schooljaar 2019-2020

Iedereen aan boord

$$x - y = z$$

$$5 \times 5 = 25$$

$$\left(\frac{20+2}{4}\right) = 5,5$$

$$8 = 2^x$$

$$ABx^2 = 0$$

$$x - y = 12$$

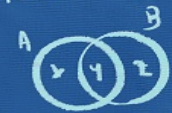
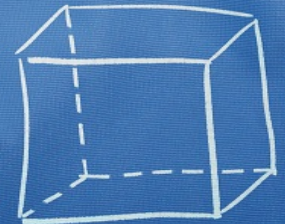

$$\begin{aligned} m_1 &= c^{d_p} \bmod p = 2790^{53} \bmod 69 = 4 \\ m_2 &= c^{d_q} \bmod q = 2790^{49} \bmod 53 = 12 \\ h &= (q^{inv} \cdot (m_1 - m_2)) \bmod p = (38 \cdot -8) \bmod 69 = 9 \\ m &= m_2 + h \cdot q = 12 + 9 \cdot 53 = 65 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{1}{6} V (S_1 + 4S_2 + S_3) & \quad V = \frac{\pi r^2 h}{3} \\ K &= \frac{V_2}{V_1} = \frac{\sqrt{P_2}}{\sqrt{P_1}} \quad S = a^{\frac{1}{2}} \cdot v \quad 48 - 3 = 45 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \pi(x) &= \sum \frac{\mu(n)}{n} \pi\left(\frac{x}{n}\right) \\ &= \pi(x) - \frac{1}{2} \pi\left(\frac{x}{2}\right) - \frac{1}{3} \pi\left(\frac{x}{3}\right) - \frac{1}{5} \pi\left(\frac{x}{5}\right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} V &= a \times a \times a = a^3 \\ V &= 6 \times 6 \times 6 = 216 \\ V &= 216 \text{ cm}^3 \\ S &= 6 \times a^2 \\ S &= 6 \times 6^2 \\ S &= 6 \times 36 = 216 \text{ cm}^2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} n(A \cup B) &= n(A) + n(B) - n(A \cap B) \\ \sin(x+y) &= \sin x \cdot \cos y + \cos x \cdot \sin y \\ \sin^2 x + \cos^2 x &= 1 \end{aligned}$$

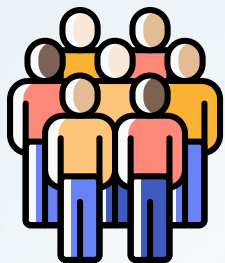
Voorwoord

Schooljaar 2019–2020 was voor de CLB's een uitdaging, niet enkel door de lockdown maar ook door de COVID-19-maatregelen erna. Het leven van veel leerlingen werd op zijn kop gezet. De combinatie van afstandsonderwijs en thuiswerk zette een grote druk op gezinnen. De weerslag hiervan wordt duidelijk in de vele signalen die er zijn rond het dalend welbevinden bij kinderen en jongeren. Daarnaast nemen de vragen rond moeilijke thuissituaties exponentieel toe.

In deze woelige tijden hebben CLB's geschakeld waar mogelijk om iedereen aan boord te houden. Er werden manieren gezocht om toch de verbinding te kunnen blijven houden met leerlingen, hun ouders en de scholen. Blended hulpverlening was hierbij een belangrijke pijler. CLBch@t en Onderwijskiezer toonden hun waarde in deze tijden.

Met dit jaarverslag willen we een inkijk geven in die zaken waar de CLB's het voorbije schooljaar vooral mee geconfronteerd werden en hoe we hierop hebben ingespeeld. De cijfers bevestigen dat het belangrijk is om verder aandacht te besteden aan het welbevinden van kinderen en jongeren. Dit is immers een belangrijke voorwaarde om te kunnen komen tot leren. Het CLB blijft hier als schoolnabije partner verder op inzetten.

Veel leesgenot,
De internettensamenwerkingscel (ISC)

585 092

leerlingen kwamen tijdens schooljaar 2019-2020 in contact met hun CLB. Dit is 48 % van de schoolpopulatie

20,49 %

van de totale leerlingpopulatie kwam in contact met de vraaggestuurde werking.

Het CLB registreert gemiddeld 4,51 interventies per leerling met een zorgvraag. Dat is een stijging tegenover de voorgaande schooljaren.

36,49 %

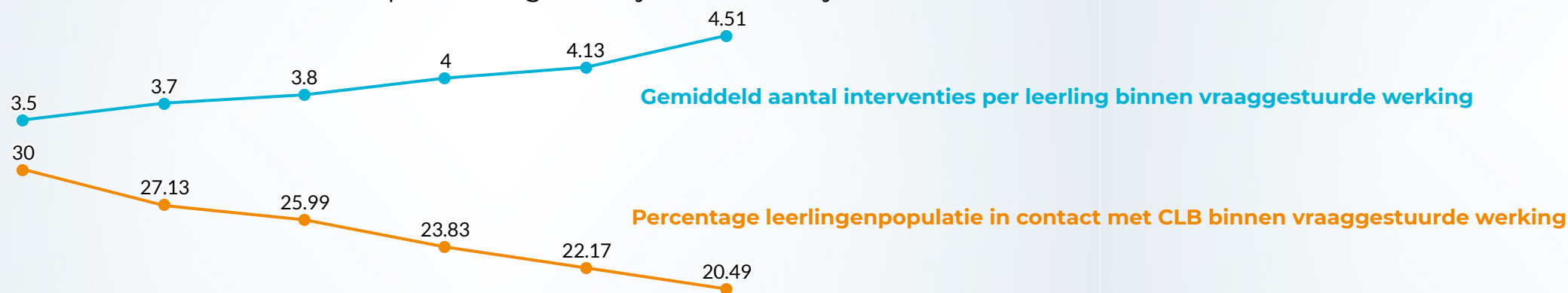
van de totale leerlingpopulatie kwam in contact met de medische werking.

De medische werking bevat de systematische contactmomenten en de profylaxie van besmettelijke ziekten.

Contact met leerlingen binnen de vraaggestuurde werking

De vraaggestuurde werking van de CLB's richt zich op de **vier begeleidingsdomeinen** van de leerlingenbegeleiding: leren en studeren, onderwijsloopbaanbegeleiding, preventieve gezondheidszorg en psychosociaal functioneren.

Tijdens het schooljaar '19-'20 werd voor 247 599 unieke leerlingen of **20,49 % van de totale leerlingenpopulatie** een vraag aan het CLB gesteld. Voor deze leerlingen registreerde het CLB **gemiddeld 4,51 interventies per leerling**. Hoewel het aantal leerlingen dat jaarlijks in contact komt met het CLB afneemt, stellen we vast dat het gemiddeld aantal interventies per leerling schooljaar na schooljaar toeneemt.

Bovenstaande evolutie bevestigt enerzijds het buikgevoel van de CLB's dat de **zorgzwaarte** jaar na jaar toeneemt, waarbij casussen alsmaar complexer worden en er meer interventies vanuit het CLB nodig zijn. We merken dat de inhoud van het CLB-werk doorheen de laatste jaren gewijzigd is. Dat is o.m. een gevolg van de grotere aandacht voor leerlingenbegeleiding op school, waardoor de school zelf meer zorgvragen opneemt. Ook nemen de CLB's een grotere rol op binnen de integrale jeugdhulp. Hiernaast ontvangen CLB's al meer dan 20 jaar hun omkadering binnen een gesloten enveloppefinanciering. We stellen vast dat de maximumcapaciteit sinds enkele jaren is overschreden.

Het verhaal van Daan en Noah

De moeder van Daan en Noah is alleenstaand, ze heeft een heel beperkt sociaal netwerk. Tijdens de coronalockdown staat ze er dus alleen voor om voor de kinderen te zorgen, het huishouden te doen en haar kinderen te helpen met het thuisonderwijs. Daarnaast is ze tijdelijk technisch werkloos en maakt ze zich ook zorgen over de financiële situatie van haar gezin. Vanuit school komen signalen dat ze zich zorgen maken om de thuissituatie van Daan en Noah. In een gesprek met mama geeft ze aan de zorg over haar kinderen niet meer aan te kunnen, dat het allemaal te zwaar is.

Samen met de CLB-medewerker gaat ze op zoek naar oplossingen. Ook tijdens de lockdown blijft de CLB-medewerker **aanklampend werken*** door vele telefoontjes, stoepbezoeken of beeldbellen.

*Aanklampend werken betekent nauw contact houden zodat de ouder weet dat ze bij iemand terecht kan wanneer het nodig is.

Voor

61 927

**leerlingen (en hun ouders) was er
een onthaal bij het CLB rond
psychosociaal functioneren**

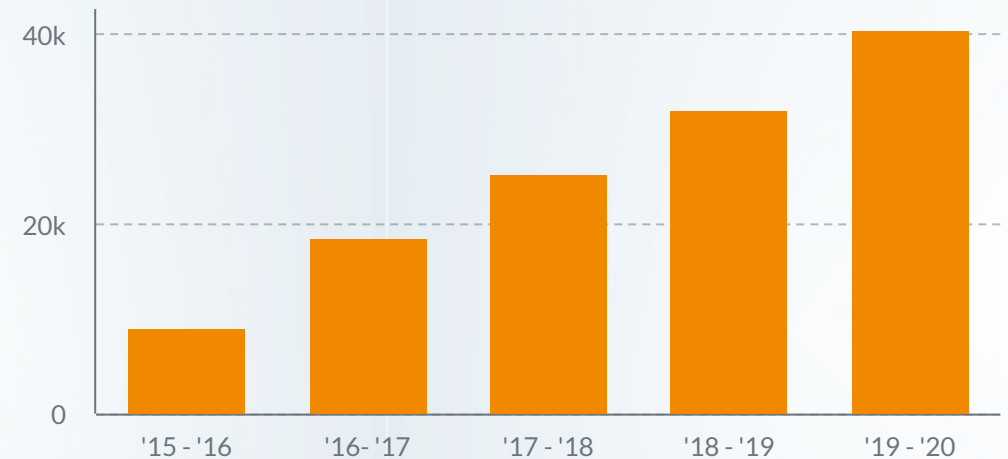
Verontrusting en problemen thuis

Wanneer de ontwikkelingskansen en/of de integriteit van een minderjarige bedreigd zijn, is er sprake van **verontrusting**. In dat geval heeft iedere hulpverlener de plicht om de nodige stappen te nemen zodat de veiligheid van de minderjarige gewaarborgd wordt.

Aantal unieke leerlingen verontrusting per schooljaar

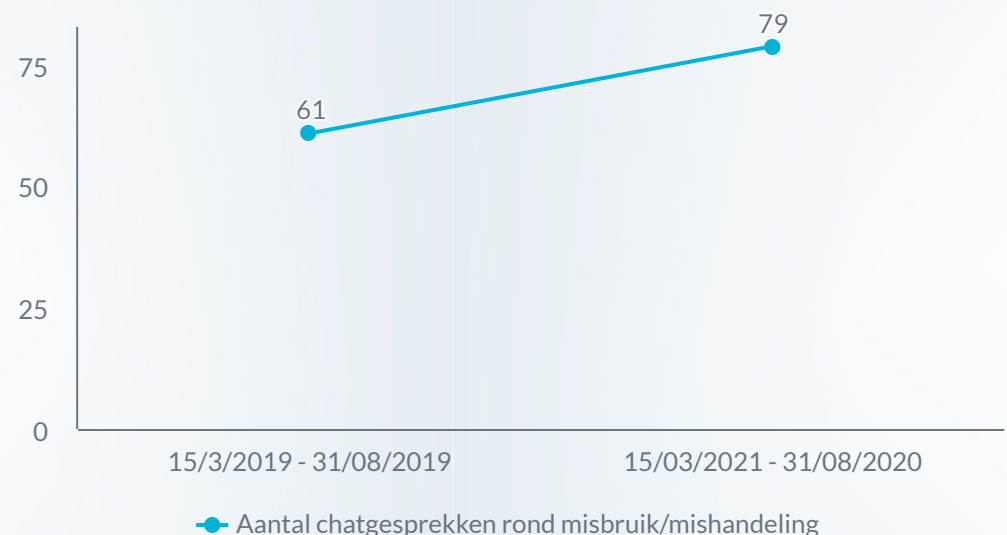
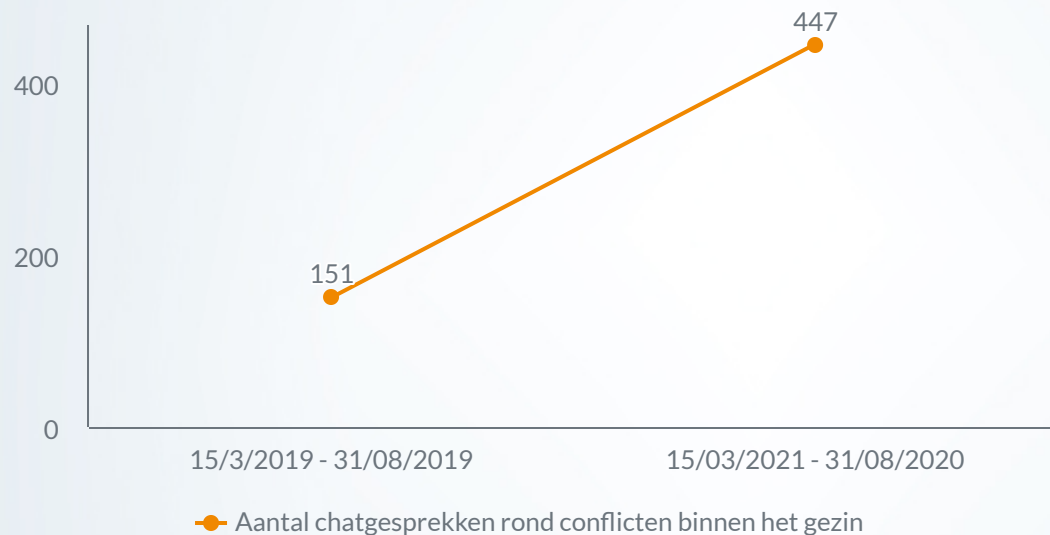
Aantal interventies rond verontrusting

De CLB's nemen hun opdracht en verantwoordelijkheid inzake verontrusting ernstig. Dit blijkt uit de verdere toename van het aantal leerlingen waarvoor het CLB een opdracht opnam in het kader van verontrusting. Tijdens het schooljaar '19-'20 gebeurde dit voor **8313 leerlingen**. Voor het vijfde schooljaar op rij is er een duidelijke toename. Ook tijdens de coronalockdown en het afstandsonderwijs werden leerlingen in verontrustende thuissituaties nauwgezet opgevolgd en werd geschakeld naar stoepgesprekken e.d. om deze leerlingen en hun gezinnen op te volgen. Het aantal interventies voor leerlingen in deze moeilijke situaties is op 5 jaar tijd dan ook 4x zoveel geworden, **van 9133 interventies in 2015-2016 naar 40 554 interventies in 2019-2020**. Hiernaast werden **27 198 leerlingen** begeleid in kader van **problemen thuis**. Hierbij werden **101 793** interventies gedaan.

CLBch@t (in coronatijden)

Deze stijging rond problemen thuis/verontrusting zien we ook terug in de gesprekken op CLBch@t, vooral sinds de lockdown midden maart 2020. In onderstaande grafiek zien we dat het aantal gesprekken op CLBch@t rond **conflicten binnen het gezin is gestegen met 196 %**. Het aantal gesprekken rond **misbruik/mishandeling** tijdens en na de lockdown van maart **steeg met 29 %**.

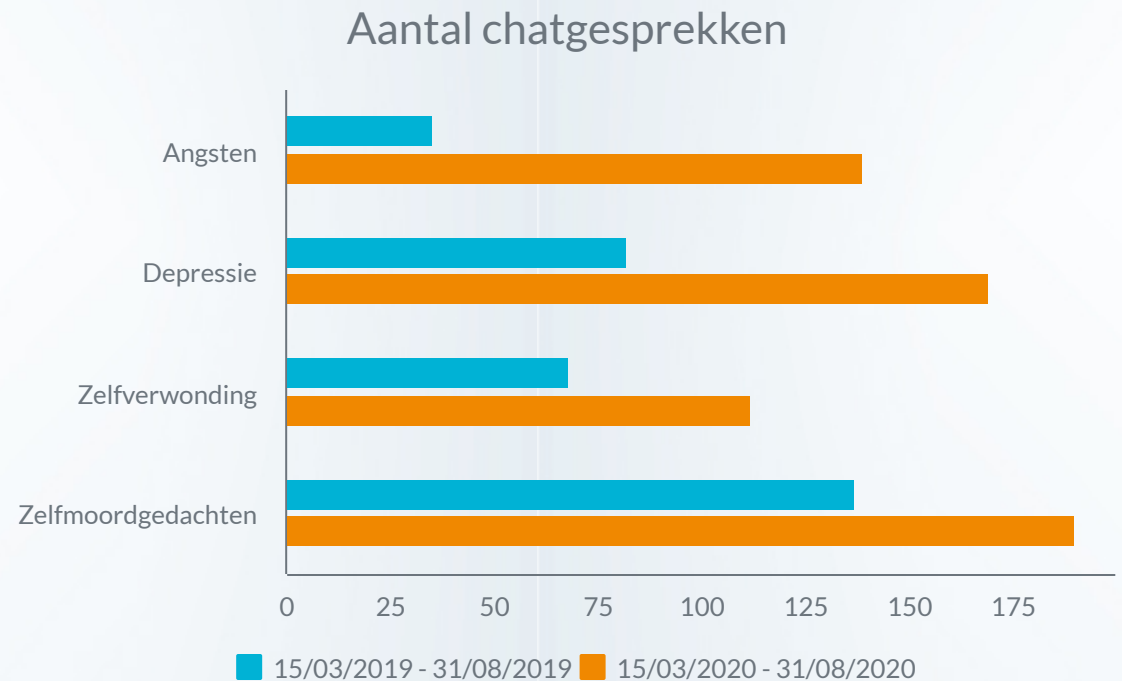
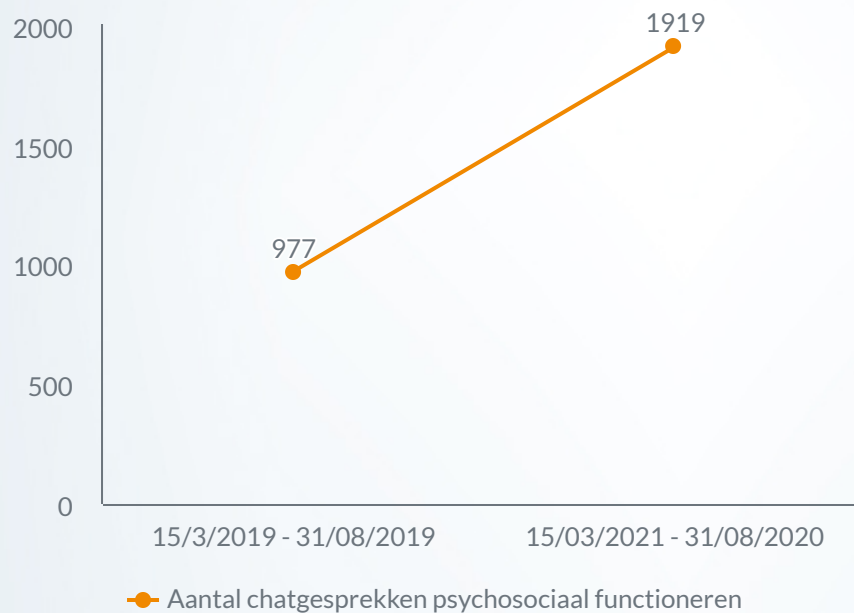

Sinds 1 februari 2016 kunnen leerlingen en ouders ook online met hun vraag terecht bij het CLB. CLBch@t biedt een gratis, anoniem en laagdrempelig onthaal. CLBch@t heeft absoluut zijn waarde getoond tijdens de lockdown en doet dit nog steeds tijdens de huidige crisis. De uitbreiding van de uren van de chat en de verhoogde capaciteit maken het mogelijk om **in verbinding te blijven met kinderen en jongeren** die met vragen zitten of het moeilijk hebben.

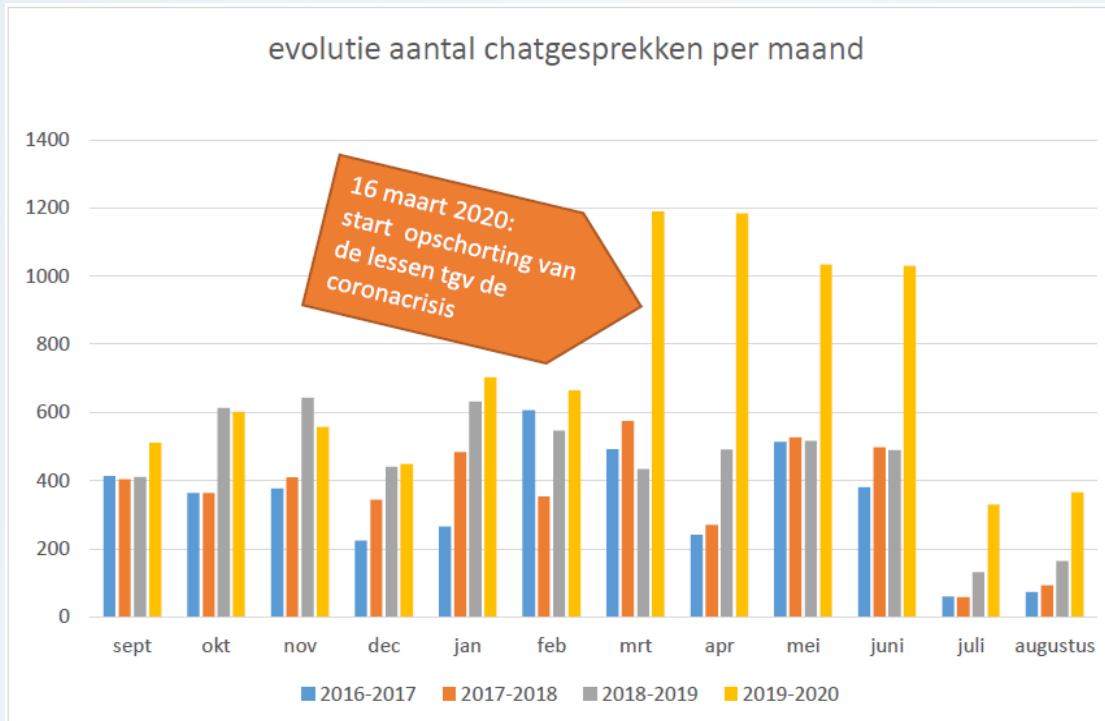
CLBch@t (in coronatijden)

Dat het nodig is om aandacht te hebben rond het welbevinden van kinderen en jongeren, zien we eveneens in de opvallende stijging in het aantal chatgesprekken rond het **thema psychosociaal functioneren (+96 %)** tijdens de Corona-crisis. De grootste stijging is er rond het thema '**angsten**' (+297 %), dit is vooral COVID-gerelateerd. Daarnaast zien we eveneens stijgingen in aantal chatgesprekken rond **depressie (+106 %)**, **zelfverwonding (+62 %)** en **zelfmoordgedachten (+39 %)**.

CLBch@t biedt de leerlingen een manier om over deze moeilijkheden te praten. Ook voor de ouders is dit een laagdrempelige manier om contact te leggen met het CLB.

CLBch@t (in coronatijden)

Het aantal chatgesprekken steeg niet alleen binnen het thema psychosociaal functioneren. Er was algemeen een stijging in aantal chatgesprekken.

De cijfers van september 2019 tot februari 2020 tonen gemiddeld een lichte stijging in vergelijking met dezelfde periode in 2018-2019. Op maandag 16 maart 2020 werd een algemene lockdown van kracht, waarbij de lessen voor alle leerlingen werden opgeschort. Vanaf dat moment nam het aantal chatgesprekken exponentieel toe in vergelijking met het aantal gesprekken in dezelfde periode een schooljaar eerder. Ook tijdens de zomervakantie was het aantal oproepen behoorlijk hoger dan de voorbije schooljaren.

Dat kinderen en jongeren deze hulp appreciëren, zien we in de vele positieve reacties en de cijfers rond de gemiddelde tevredenheid.

Gemiddelde tevredenheid leerlingen:
4,2 sterren op een schaal van 1 tot 5 sterren

Bedankt voor jouw hulp,
dit is echt voor mij een
grote stap
(jongen van 10 na een
gesprek over faalangst)

Bedankt om te luisteren en
voor de goede raad!
(meisje van 16 na gesprek
over conflicten thuis en
depressieve gevoelens)

Een leerling in crisis

Marie zit in het vijfde jaar secundair onderwijs. Het botst de laatste tijd vaak met haar ouders. Gisteren kregen ze ruzie en de situatie thuis is erg uit de hand gelopen. Het weekend staat voor de deur en Marie wil niet meer naar huis. Zij komt terecht bij de CLB-medewerker die met haar en haar netwerk een oplossing zoekt.

In 2019 werden 528 leerlingen door het CLB aangemeld bij het **crisismeldpunt. Ze zijn hiermee een van de grootste aanmelders.**

Voor 1333 leerlingen werd een **A-document opgesteld. Hiermee worden jongeren aangemeld bij de intersectorale toegangspoort voor jeugdhulp.**

De meeste CLB's hebben een erkenning als MDT of maken deel uit van een MDT-samenwerkingsverband. Dit MDT (multidisciplinair team) kan een aanvraag indienen voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, kortweg A-document.

De studiekeuze van Nesrine

Nesrine zit in het zesde leerjaar. Zij gaat volgend schooljaar naar het secundair onderwijs. Nadat zij de brochure 'Naar de eerste graad secundair onderwijs' van het CLB heeft besproken in de klas, blijft zij nog met enkele vragen zitten rond haar studiekeuze. Hiervoor heeft zij een individueel gesprek met een CLB-medewerker die samen met haar de mogelijkheden op Onderwijskiezer bekijkt.

Leerlingen en ouders kunnen online niet enkel via CLBch@t terecht bij het CLB. Onderwijskiezer bundelt het volledige onderwijslandschap in Vlaanderen en Brussel op een website, van kleuteronderwijs tot en met hoger onderwijs en de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Hiernaast biedt het enkele handige tools zoals online vragenlijsten die peilen naar interesses, belangstelling en studiehouding.

Onderwijskiezer.be

Voor jou gemaakt door je CLB!

Onderwijskiezer

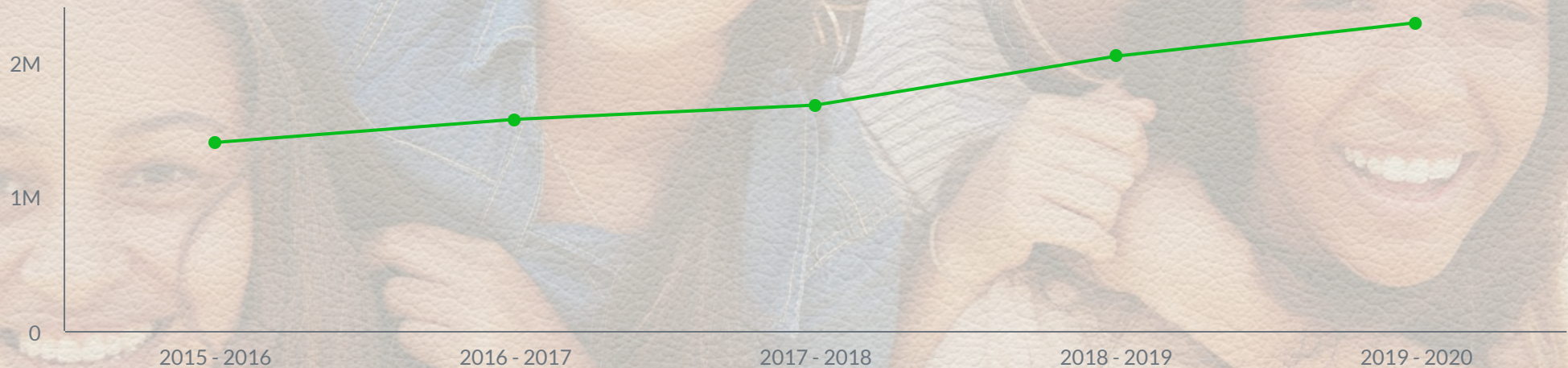
327 841

keer werd gebruikt
gemaakt van een online
tool op Onderwijskiezer

Vorig schooljaar werden er 327 841 online vragenlijsten volledig ingevuld. Deze tools werden ook in tijden van afstandsonderwijs gebruikt ter ondersteuning van het studiekeuzeproces.

Het totaal aantal volledig ingevulde vragenlijsten op 31 augustus 2020 bedroeg 1 858 526.

Aantal gebruikers Onderwijskiezer

We stellen vast dat er jaar na jaar meer gebruikers naar www.onderwijskiezer.be surfen. Ook tijdens het schooljaar 2019-2020 is er sprake van een stijging. In totaal zijn er al **2 305 710 gebruikers**.

Ondersteuning voor Ismail

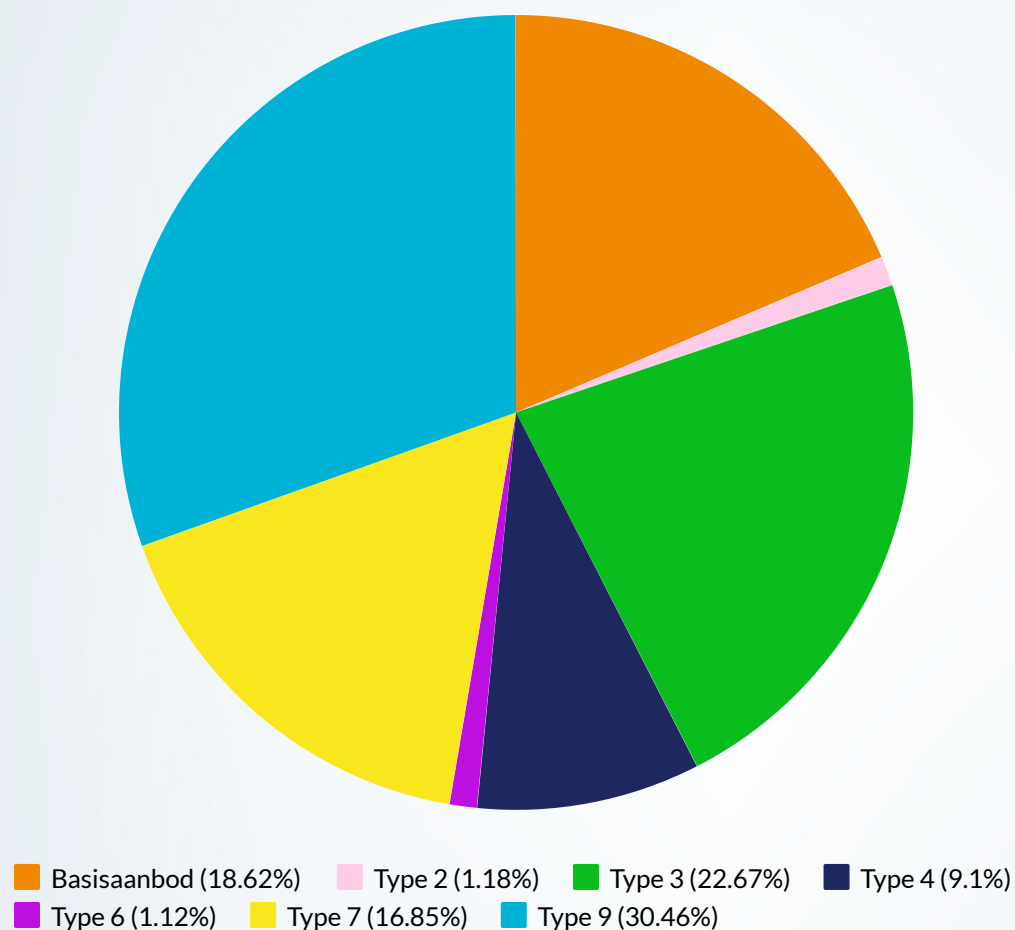
Ismail heeft DCD, een motorische coördinatiestoornis. Hierdoor heeft hij veel problemen in de lessen lichamelijke opvoeding, met het leren schrijven, met zichzelf organiseren ... Binnen de opdracht **consultatieve leerlingenbegeleiding** gaat de CLB-medewerker, samen met de school, op zoek naar de juiste aanpak en maatregelen om de leerkracht te ondersteunen. Na evaluatie van de maatregelen blijken deze onvoldoende om de onderwijsnoden van Ismail tegemoet te komen. Hij heeft nog extra hulp nodig. Daarnaast zoekt zijn leerkracht naar aangepaste materialen en naar hoe ze hem best kan leren om de letters te schrijven. Na een traject door het CLB wordt beslist om een gemotiveerd verslag te schrijven zodat er iemand van het ondersteuningsteam aan zijn onderwijsnoden en de ondersteuningsnoden van de leerkracht tegemoet kan komen.

Het gemotiveerd verslag geeft recht op ondersteuning in een school gewoon onderwijs. In het schooljaar '19-'20 werden in totaal **13 219 gemotiveerde verslagen** geformaliseerd.

De meeste gemotiveerde verslagen (57 %) werden uitgeschreven voor leerlingen in het **lager onderwijs**. De overige gemotiveerde verslagen werden opgemaakt voor kleuteronderwijs (18 %) en secundair onderwijs (25 %).

Types ondersteuning

Wat betreft de nodige deskundigheid, beschrijft iets minder dan een derde van de gemotiveerde verslagen een nood aan expertise **type 9** (4026 verslagen). Ook expertise vanuit type 3 (2997), type basisaanbod (2462) en type 7 (2227) werd vaak omschreven in het gemotiveerd verslag.

Na een opvallende stijging van het totaal aantal gemotiveerde verslagen in schooljaar 2018-2019 ligt het aantal gemotiveerde verslagen opnieuw een stuk lager dan in het voorgaande schooljaar, toen 15 873 gemotiveerde verslagen werden geformaliseerd.

Opvallend is de **daling bij de gemotiveerde verslagen type 3** (gedrags- en emotionele problemen). Dit lijkt samen te hangen met de ondersteuningsnoden vanuit de school.

De overstap van Stan

Stan is een lieve, zachte jongen uit het derde leerjaar. Hij doet zijn uiterste best op school en haalt meestal goede resultaten, maar heeft het toch erg lastig op school. Zijn autismespectrumstoornis zorgt ervoor dat hij niet goed om kan met te veel prikkels. Hij heeft nood aan veel structuur, een kleine klasgroep en een prikkelarme omgeving. Op de school waar hij nu zit, volstaat de zorg die kan geboden worden niet. Stan komt vaak overprikkeld en geïrriteerd thuis en krijgt dan een woede-uitbarsting. Zijn welbevinden komt in het gedrang en dit heeft ook een weerslag op zijn schoolresultaten.

Na een handelingsgericht diagnostisch traject wordt in overleg met alle partijen beslist dat er beter aan Stan zijn onderwijsnoden tegemoet kan komen in een school voor buitengewoon onderwijs. Hiervoor schrijft het CLB een verslag M-decreet type 9.

Het verhaal van Stan is geen alleenstaand geval. In '19-'20 werden in totaal **11 958 verslagen M-decreet** uitgeschreven. Het verslag geeft recht op toegang tot het buitengewoon onderwijs, of tot het volgen van het individueel aangepast curriculum (IAC) in het gewoon onderwijs.

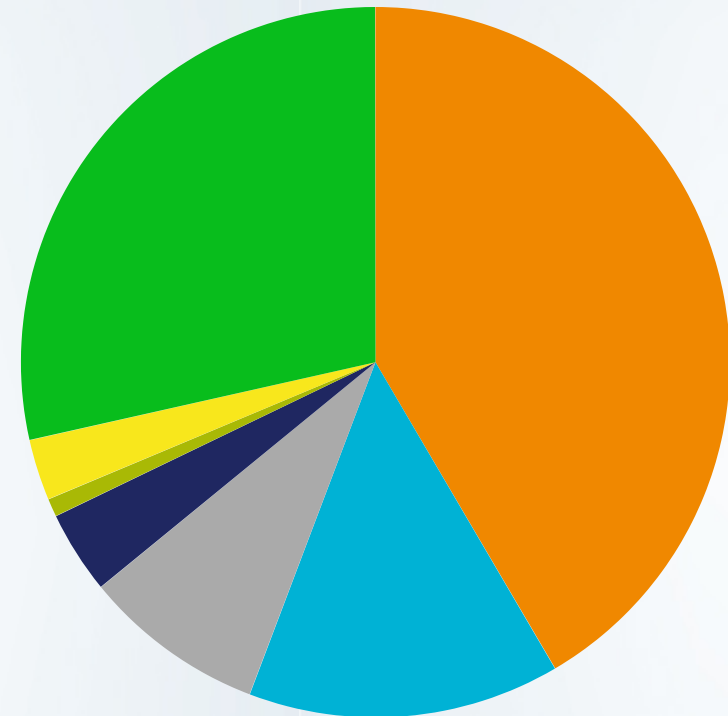
Het verslag M-decreet

Wat betreft de verslagen M-decreet stellen we vast dat de meerderheid wordt uitgeschreven voor leerlingen **lager onderwijs** (64 %). 16 % van de verslaggeving heeft betrekking op kleuters, 16 % op leerlingen secundair onderwijs.

41 % van de verslagen worden uitgeschreven voor het **type basisaanbod**. Iets meer dan een kwart van de verslagen gelden voor type 9.

Het type basisaanbod werd opgericht voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften voor wie het gemeenschappelijk curriculum met redelijke aanpassingen niet haalbaar is in een school gewoon onderwijs.

Een leerling met een verslag type basisaanbod kan een **individueel aangepast curriculum** (IAC) volgen in het gewoon onderwijs, of kan daar een gemeenschappelijk curriculum volgen met of zonder gemotiveerd verslag.

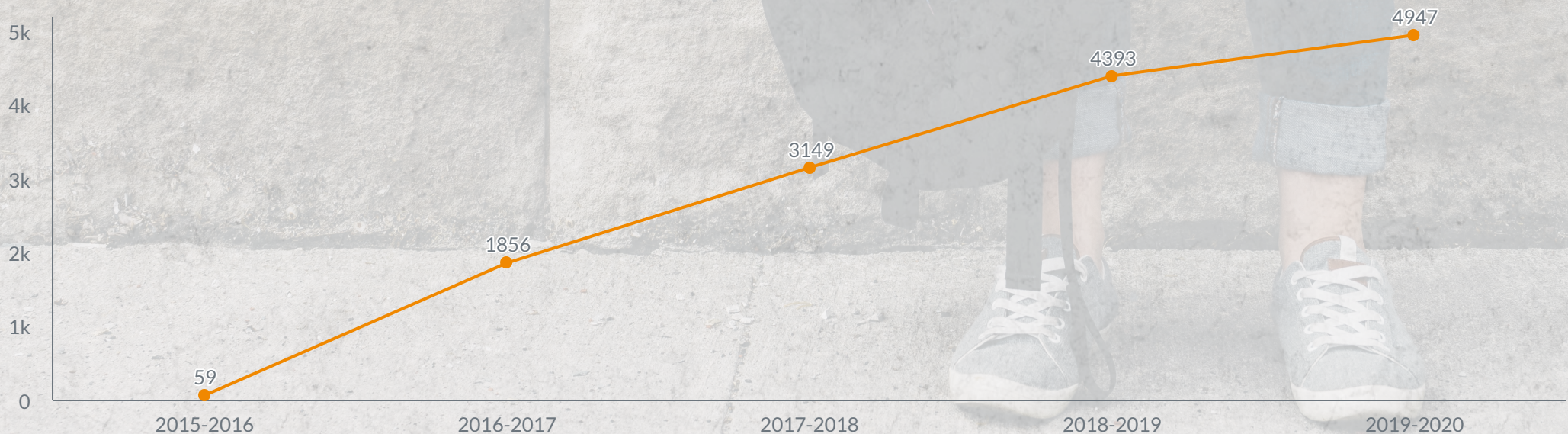
Basisaanbod (41.55%) Type 2 (14.22%) Type 3 (8.33%) Type 4 (3.76%)
Type 6 (0.83%) Type 7 (2.79%) Type 9 (28.51%)

Type basisaanbod

Voor leerlingen met een verslag type basisaanbod die schoollopen binnen het buitengewoon onderwijs, geldt dat er **na 2 schooljaren** (in het basisonderwijs) **of na de opleidingsfase** (in het secundair onderwijs) **een evaluatie** dient te gebeuren omtrent het vervolgtraject van de leerling.

Zoals hiervoor al aan bod kwam, werd **41 % van de verslagen** uitgeschreven voor het type basisaanbod (in totaal zijn dat 9714 verslagen). Hiernaast werden door de CLB's **4947 verlengingen** van verslag voor het type basisaanbod uitgeschreven. Dit ligt opnieuw hoger dan het voorgaande schooljaar (4393 herevaluaties). De meerderheid van de verlengingen (78 %) werd uitgeschreven voor leerlingen van het lager onderwijs.

Ook binnen de gemotiveerde verslagen is de nood aan expertise vanuit type basisaanbod een groot aandeel. In totaal werden 2464 gemotiveerde verslagen met nood aan expertise van dit type opgemaakt.

De ontwikkeling van Helena

Tijdens het systematisch contactmoment in de eerste kleuterklas wordt de ontwikkeling van Helena opgevolgd. Samen met haar ouders komt ze hiervoor langs op het CLB.

Ze wordt gemeten en gewogen, haar ogen worden getest, er is aandacht voor haar motoriek, mondgezondheid, taal/spraak ...

De ouders van Helena kunnen er terecht met hun vragen rond bijvoorbeeld zindelijkheid, voeding, slaapgewoonten, opvoeding ...

Sinds 1 september 2018 is er een vernieuwde medische werking waarbij een leerling **5 systematische contactmomenten** tijdens zijn schoolloopbaan heeft. Het kleuterconsult biedt ouders een eerste, laagdrempelige kennismaking met de werking van het CLB en preventieve gezondheidszorg. Bovendien wordt op deze manier een gekende werking voor ouders, nl. die van de contacten met Kind en Gezin, gecontinueerd binnen onderwijs.

Naast het kleuterconsult is er nog een systematisch contactmoment in het eerste, vierde en zesde leerjaar en in het derde jaar secundair onderwijs.

Preventieve gezondheidszorg in tijden van corona

440 896

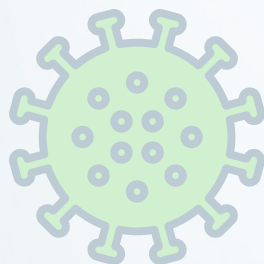
leerlingen kregen in schooljaar 2019-2020
een systematisch contactmoment

Dit cijfer ligt lager dan het schooljaar ervoor (455 652 leerlingen). Dit is te kaderen binnen de vernieuwde PGZ-werking: schooljaar 2019-2020 is het eerste schooljaar waarin het aantal contactmomenten werd aangepast.

De coronalockdown heeft ervoor gezorgd dat er tijdelijk geen systematische contactmomenten mochten doorgaan. Er werd echter volop ingezet op alternatieven om de ontwikkeling van kinderen en jongeren toch verder te kunnen opvolgen (bijvoorbeeld digitale consulten).

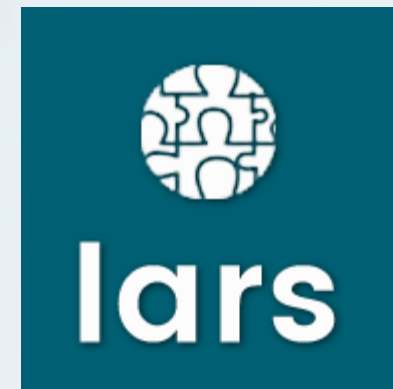
↑ 72,5%

Daarnaast zette het CLB volop in op het voorkomen van verdere verspreiding van besmettelijke ziekten (**profylactische maatregelen**) zoals COVID-19. Voor 2646 leerlingen werd een interventie gedaan door het CLB. Dit is opvallend meer dan het schooljaar ervoor (1534 leerlingen), wat uiteraard te verklaren is door de coronapandemie.

In de preventie van de verspreiding van besmettelijke ziekten heeft CLB een opdracht die ruimer gaat dan corona: meningitis, scabiës, bof

De meerderheid van de cijfers zoals gepubliceerd in dit jaarverslag, werden gegenereerd uit het elektronisch leerlingendossier dat door alle CLB's gehanteerd wordt (LARS). Meer info via www2.clb-lars.be

Het volledig jaarverslag van CLBch@t kan worden geraadpleegd via <https://www.clbchat.be/jaarverslagen>.

Voor jou gemaakt door je CLB!

Verantwoordelijke uitgever: Internettensamenwerkingscel (ISC)

